

מְנַלֵּן. מֵהָכָא, דְּכִתְיִב, וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׁפֵט הַשְּׁפֹטִים,
שָׁפֵט הַשְּׁפֹטִים תְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ.
רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אָמַר, מֵהָכָא, (מ"א ח כט) לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפֵּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ
תְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן מִשְׁפֵּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֵם יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּנּוּן
דְּאִמְרֵי, בְּזִמְנֵי שְׁהַדִּין בָּא לְעִיר, יִסְלַק אָדָם
עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שְׂפִינָן שְׁנֵיתָן רְשׁוֹת לְמִלְאָךְ
הַמּוֹת, אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּנַע בּוֹ, יֵשׁ
לוֹ רְשׁוֹת לְהַזִּיקוֹ.

בֵּינָן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ, שְׁהַדִּין בָּא לְעוֹלָם, מִיַּד
בְּרַח לְהַסְתַּלַּק מִן הַדִּין, וְעַם כָּל דָּא דָּא לֹא
נִיצוּל מִמֶּנּוּ. רַבִּנּוּן דְּקִיסְרִין אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל
הַדוֹר הָיָה, וְהָיָה נִיפָר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִיפָר
לְמַעְלָה, הוּא נִתְפַּס תְּחִלָּה.

לשון הקודש

לְעִיר, יִסְלַק אָדָם עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר,
שְׂפִינָן שְׁנֵיתָן רְשׁוֹת לְמִלְאָךְ הַמּוֹת, אֵינּוּ
חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּנַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ
רְשׁוֹת לְהַזִּיקוֹ.

בֵּינָן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ שְׁהַדִּין בָּא לְעוֹלָם,
מִיַּד בְּרַח לְהַסְתַּלַּק מִן הַדִּין, וְעַם כָּל זֶה
לֹא נִיצוּל מִמֶּנּוּ. חֲכָמִים שֶׁל קִיסְרִין
אוֹמְרִים, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדוֹר הָיָה, וְהָיָה

שֶׁכֶּתוּב וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׁפֵט הַשְּׁפֹטִים. שָׁפֵט
הַשְּׁפֹטִים תְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן וַיְהִי רָעַב
בְּאֶרֶץ. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאן
(מלכים א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפֵּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ תְּחִלָּה, וְאַחַר
כֵּן מִשְׁפֵּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֵם יְהוּדָה (רות א). רַבִּי
יְהוּדָה וְרַבִּנּוּן שְׂאוֹמְרִים, בְּזִמְנֵי שְׁהַדִּין בָּא

רְבִי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתִיב בְּשׁוֹנְמִית. (מ"ב ד יג)
 וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. מִכָּאֵן,
 שְׁצַרִיךְ לְהַכְנִים רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יֵהָא
 גִּרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתִיב בְּתַחֲלָה. וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם, רָצָה לְהַחֲבִיא
 וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שְׁלֹא יִפְּרֻוּ בּוֹ. מִי הַזְכִּירוֹ.
 מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִכְר
 וְגִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ רָאוּי לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר. וְלֹא
 אִיהוּ דָא אֱלִימֶלֶךְ, פְּרִנְסָא דְעַמָּא. וְלֹא אִיהוּ דָא
 אֱלִימֶלֶךְ, דִּהְוָה סְתָם עֵינָיו מֵעוֹבְדֵי עַמָּא.

רְבִי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית דִּין שְׁלַמְעֵלָה
 עוֹמֵד, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מִסְתִּירוֹ וְאֹמַר,
 וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם. עֲמָדָה מִדַּת הַדִּין וְהַזְכִּירוֹ, וְשֵׁם

לשון הקודש

אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִכְר וְגִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ
 רָאוּי לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר. וְהֵאֵין זֶה
 אֱלִימֶלֶךְ, פְּרִנְסָא דְעַמָּא? וְהֵאֵין זֶה אֱלִימֶלֶךְ
 שְׁהָיָה סוֹתָם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעַם?!

רְבִי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית
 הַדִּין שְׁלַמְעֵלָה עוֹמֵד, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הָיָה מִסְתִּירוֹ וְאֹמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם.
 עֲמָדָה מִדַּת הַדִּין וְהַזְכִּירוֹ, וְשֵׁם הָאִישׁ

נִכְר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִכְר לְמַעְלָה,
 הוּא גִרְשָׁם תַּחֲלָה.

רְבִי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתוּב בְּשׁוֹנְמִית?
 (מלכים-בד) וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת.
 מִכָּאֵן שְׁצַרִיךְ לְהַכְנִים רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים,
 וְלֹא יֵהָא גִרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתוּב בְּתַחֲלָה? וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם, רָצָה
 לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שְׁלֹא יִפְּרֻוּ בּוֹ.
 מִי הַזְכִּירוֹ? מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ

הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיַּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין, וְעַל בָּנָיו.
בְּדַבְּתֵיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וּגְוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי לֹא הָוָה יָדַע
דְּהוּא אֱלִימֶלֶךְ. אֵלֶּא בִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁהַדוֹר
מִבְּזִין בְּגְדוּלִים, אָמַר וַדַּאי אֵלֶּךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיָה
נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גְּדוּל הַדוֹר הָיָה, וְהָיָה
יְכוּלֵת בְּיָדוֹ לְמַחֲזוֹת, וְלֹא מִיַּחָּה. וְהִלְךְ מִשָּׁם וּבְרַת,
וְלִפְיֶכָּךְ נִזְכָּר שְׁמוֹ וְנִעְנֶשׁ.

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשִּׁפְטִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל
מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיּוֹם, לְשׁוֹן צַעַר הוּא.
אֱלִימֶלֶךְ, הוּא הָיָה בְּדוֹגְמַת מֶלֶךְ. בִּיּוֹן שְׁהַבִּיר
בְּדַבָּר, הַשְּׁמִיט עֲצָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִלְךְ לְגוֹר בֵּין
הָאֻמּוֹת, דְּסָבַר שְׂלֵא יְהִי נִידוֹן בִּינֵיהוֹן. עֲמָדָה
מִדַּת הַדִּין וְהַזְּכִירוֹ, וְנִתְפָּשׁ.

לשון הקודש

אֱלִימֶלֶךְ. מִיַּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין וְעַל בָּנָיו,
בְּדַבְּתֵיב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וּגְוֹ.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי הוּא שְׂלֵא
הָיָה יוֹדֵעַ מִי זֶה אֱלִימֶלֶךְ הַזֶּה? אֵלֶּא בִּיּוֹן
שְׂרָאָה שְׁהַדוֹר מִבְּזִים בְּגְדוּלִים, אָמַר,
וַדַּאי אֵלֶּךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיָה נִתְפָּס
בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גְּדוּל הַדוֹר הָיָה, וְהָיָה
יְכוּלֵת בְּיָדוֹ לְמַחֲזוֹת, וְלֹא מִיַּחָּה. וְהִלְךְ

מִשָּׁם וּבְרַת, וְלִפְיֶכָּךְ נִזְכָּר שְׁמוֹ וְנִעְנֶשׁ.
וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשִּׁפְטִים (רות א). רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי
בַיּוֹם, לְשׁוֹן צַעַר הוּא. אֱלִימֶלֶךְ הוּא הָיָה
בְּדוֹגְמַת מֶלֶךְ. בִּיּוֹן שְׁהַבִּיר בְּדַבָּר, הַשְּׁמִיט
עֲצָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִלְךְ לְגוֹר בֵּין הָאֻמּוֹת,
שֶׁסָּבַר שְׂלֵא יְהִי נִידוֹן בִּינֵיהֶם. עֲמָדָה
מִדַּת הַדִּין וְהַזְּכִירוֹ, וְנִתְפָּשׁ.

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשֹּׁפְטִים, רַבֵּי חֶלְקִיָּה בַר אֱלִיעֶזֶר
פָּתַח קָרָא דְבִתִּיב, (ירמיה לא ב) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה
לִי וּגּוֹ'. בְּשֶׁהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים,
אֵינוֹ נִגְלָה אֲלֵיהֶם אֶלָּא מִרְחוֹק. וְעַל כֵּן רוּאִים
דְּמוּת דְּבָרִים, בְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמְּרָחֵק, חוּץ מִמּוֹשֶׁה.

דִּיאָמַר רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר רַבֵּי חֲנִינְא, כָּל
הַנְּבִיאִים כּוֹלֵם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ
אֲסַפְקָלְרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה, מוֹשֶׁה מִתּוֹךְ
אֲסַפְקָלְרִיא הַמְּאִירָה. שְׂאֵר הַנְּבִיאִים מִרְחוֹק,
וּמוֹשֶׁה מִקְרוֹב. שְׁנַאָמַר, (במדבר יב ז) לֹא כֵן עֲבָדִי מוֹשֶׁה
בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. מְהִימְנָא בְּבֵית מִלְכָּא, קָרִיב
הוּא לְמִלְכָּא.

וַאִי תִימָא, בֵּינּוֹן דְּכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ מִרְחוֹק,
אֵין אֶהֱבָתוֹ שֶׁל מָקוֹם עֲלֵיהֶם. וְהָא פְּתִיב,

לשון הקודש

הַנְּבִיאִים כּוֹלֵם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ
אֲסַפְקָלְרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה – מוֹשֶׁה מִתּוֹךְ
אֲסַפְקָלְרִיא הַמְּאִירָה. שְׂאֵר הַנְּבִיאִים
מִרְחוֹק – וּמוֹשֶׁה מִקְרוֹב, שְׁנַאָמַר (במדבר יב)
לֹא כֵן עֲבָדִי מוֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא.
נֶאֱמָן בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, קָרוֹב הוּא לְמֶלֶךְ.
וְאֵם תִּיאָמַר, בֵּינּוֹן שְׁכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ
מִרְחוֹק, אֵין אֶהֱבָתוֹ שֶׁל מָקוֹם עֲלֵיהֶם –

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשֹּׁפְטִים. רַבֵּי חֶלְקִיָּה
בַר אֱלִיעֶזֶר פָּתַח בְּפִסּוּק שְׁכֵתוֹב (ירמיה לא)
מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי וּגּוֹ'. בְּשֶׁהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים, אֵינוֹ נִגְלָה
אֲלֵיהֶם אֶלָּא מִרְחוֹק. וְעַל כֵּן רוּאִים דְּמוּת
דְּבָרִים, בְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמְּרָחֵק, חוּץ
מִמּוֹשֶׁה.

שְׁנַאָמַר רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר רַבֵּי חֲנִינְא, כָּל

מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על פן
משכתיך חסד.

אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב, וקרוב
ונתרחק. יש רחוק ונתקרב, דכתיב,
ממרחק תביא לחמה. קרוב ונתרחק, דכתיב,
מרחוק ה' נראה לי. זה קרוב לנביאים. וזה רחוק
למלכות. רבי אלעזר אומר, איפכא, קרוב
למלכות. ורחוק לנביאים. שרואין דמיונות של
מעלה במין גוף.

רבי חלקיה אומר, בשרואין הנביאים בצחצות,
בידוע שהעולם נידון למיטב. וכשרואים
בחשיכה, נידון לפרעניות. ואזי פתח קרא, ויהי
בימי שפט השפטים וגו'.

ויהי בימי רבי בון, כל יומי הנה בקסרין, יומא
חד תמא עמא דסרתי, דהוה מסכני אזלי,

לשון הקודש

כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת
עולם אהבתיך על פן משכתיך חסד.
אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב,
וקרוב ונתרחק. יש רחוק ונתקרב,
שכתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה.
קרוב ונתרחק, שכתוב מרחוק ה' נראה
לי. זה קרוב לנביאים, וזה רחוק
למלכות. רבי אלעזר אומר הפוך - קרוב

למלכות, ורחוק לנביאים. שרואים
הדמיונות של מעלה במין גוף.
רבי חלקיה אומר, בשרואים הנביאים
בצחצות, בידוע שהעולם נידון למיטב.
וכשרואים בחשיכה, נידון לפרעניות. ואזי
פתח הפסוק ויהי בימי שפט השפטים
וגו'.

ויהי בימי רבי בון כל ימיו הנה

וְלֹא מִשְׁגִּיחִין עֲלֵיהֶן. אָמַר, וַדַּאי דִּינָא אֶתְחַזִּי
תָּבֵא, קָם וְאָזִיל לִיה.

יוֹמָא חַד חָלִישׁ דַּעֲתִיה, פָּנַע בְּכַפֵּר סִיכְנִין
בְּרַמּוֹן, וְאַדְמוּד. שָׁמַע חַד קָלָא, לְחַד תַּנָּא
דְּלָעֵי בְּרִנָּא דְאֹרְיִיתָא דְאַמֵּר, (דברים כב ו) כִּי יִקְרָא
קֹן צַפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'. קֹן, זֶה תְּשׁוּבָה. בְּדַרְךָ, זֶה
רְחֵל. שְׁנֵאמַר, (משלי ד יח) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹר נִגְהָ
הוֹלֵךְ וְאֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. וְצְדִיקִים, תִּרְיִן בְּנִין,
יוֹסֵף וּבְנֵימִין. וְהִיא נִקְרְאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל
הַלֵּילָה, וּמֵאִיר לָהֶם, עַד נִכּוֹן הַיּוֹם, שְׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ, כָּל, דָּא צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ, דָּא
שְׁכִינָה. שְׁנֵאמַר, (שם ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ, דָּא אָרֶץ הַתְּחַתּוֹנָה.
אֶפְרוֹחִים, דָּא שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים דְּלַעֲיָלָא. או

לשון הקודש

(משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹר נִגְהָ הוֹלֵךְ
וְאֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. וְצְדִיקִים, שְׁנַיִם בְּנִים,
יוֹסֵף וּבְנֵימִין. וְהִיא נִקְרְאת לְבָנָה,
הוֹלֶכֶת כָּל הַלֵּילָה, וּמֵאִיר לָהֶם עַד נִכּוֹן
הַיּוֹם, שְׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ – כָּל זֶה צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ
זו שְׁכִינָה, שְׁנֵאמַר עֵץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ – זו אָרֶץ
הַתְּחַתּוֹנָה. אֶפְרוֹחִים – זֶה שְׁנַיִם עָשָׂר

בְּקִיסְרִין. יוֹם אֶחָד רָאָה אֶת הָעֵם
שְׁפוֹרְחִים, שְׁהִיוּ הָעֲנָנִים הוֹלְכִים, וְאִין
מִשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם. אָמַר, וַדַּאי הָדִין רְאוּי
לְכַאֵן. קָם וְהִלֵּךְ לוֹ.

יוֹם אֶחָד חָלְשָׁה דַּעֲתוֹ. פָּנַע בְּכַפֵּר
סִיכְנִין בְּרַמּוֹן, וְנִרְדָּם. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁל
תַּנָּא אֶחָד שְׁעוֹסֵם בְּרִנָּת הַתּוֹרָה שְׁאוּמַר,
(דברים כב) כִּי יִקְרָא קוֹ צַפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'. קֹן
– זֶה תְּשׁוּבָה. בְּדַרְךָ – זֶה רְחֵל, שְׁנֵאמַר

בְּצִיִּים, דָּא יִשְׂרָאֵל דְּלִתְתָּא, דְּאֵינוֹן כְּמִלְבוּשׁא
 דְּגוּפָא. וְהָאֵם רוּבְעָת עַל הָאֶפְרוּחִים וְכוּ', שְׁלַח
 תְּשַׁלַּח (דף טז ע"ב) אֶת הָאֵם, שְׁנַאֲמַר, (ישעיה נ
 א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אַרְבִּין רַבִּי בּוֹן אוּדְנִי,
 וְשָׁמַע תְּהוּא קָלָא דְאִמְר, חָם עַל דָּא, לֹא
 אָמַר וְלֹא כְלוּם. מֵאן דְּחָם, שְׁבַק אִימָא וּבְנֵהָא
 וְאָזִיל לֵיה. וּמַה דְאִימָא מִתְרַכָּא מִן חֲקוֹן, מַה הִיא
 אוּמְרַת. אוּי שְׁחַרְבַּתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשָׂרְפַתִּי אֶת
 הַיִּכְלִי, וְהַגְלִיתִי אֶת בְּנֵי לְבִין הָאִמּוֹת. וְעַל דָּא
 יִרְחַם קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, דְּהָא רַחֲמָנָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח
 אֵלָא הַבָּא.

וְעַל דָּא שְׂכִינָה צוּעָקַת עַל בְּנֵיהָ. הָא כְּתִיב, שְׁלַח
 תְּשַׁלַּח, תִּרְיִן שְׁלוּחִין, דְּאֵינוֹן בֵּית רֵאשׁוֹן

לשון הקודש

הָאֵם וּבְנֵיהָ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וּמַה שְׁהָאֵם
 מְגַרְשַׁת מִן חֲקוֹן, מַה הִיא אוּמְרַת? אוּי
 שְׁחַרְבַּתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרְפַתִּי אֶת הַיִּכְלִי
 וְהַגְלִיתִי בְנֵי לְבִין הָאִמּוֹת. וְעַל זֶה יִרְחַם
 הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁחַרֵי הַרְחָמָן אֵין
 נִמְצָא אֵלָא כְּאֵין.

וְעַל זֶה שְׂכִינָה צוּעָקַת עַל בְּנֵיהָ. הִנֵּה
 כְּתוּב שְׁלַח תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי שְׁלוּחִים, שְׁהֵם

שְׂכִימִים שְׁלֹמְעֵלָה. אוּ בִצִּיִּים – זֶה יִשְׂרָאֵל
 שְׁלֹמְטָה, שְׁהֵם כְּמִלְבוּשׁ שְׁלֹגוּף. וְהָאֵם
 רַבְעָת עַל הָאֶפְרוּחִים וְכוּ', שְׁלַח תְּשַׁלַּח
 אֶת הָאֵם, שְׁנַאֲמַר (ישעיה א
 א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם
 שְׁלַחָה אִמְכֶם.

וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. הַרְפִּין רַבִּי בּוֹן
 אֲזִינוּ, וְשָׁמַע אֶת הַקּוֹל שְׁאוּמַר: חֲבַל עַל
 זֶה, לֹא אָמַר וְלֹא כְלוּם. מִי שְׁחָם, מִשְׁאִיר

ובית שני. שלח תשלח אפילו מאה זימנין דאי
 אהדר על גוזליה גו רחימו דבנהא, שלח אפילו
 כמה זמנין, עד דאזל ליה וסתר קן שלה, ויטול
 בנין סמירין דקונטרס, למיטל אגרא, הא רחמנא
 לא אשתבח אלא הכי. והארכת ימים, שיאריך
 רוגז מן ששת ימים, שנקראו בנים. (שמות לד ו) ה' ה'
 אל רחום וחנון ארך אפים וגו'.

אמר רבי חזקיה אמר רבי יוסי בן קיסמא אמר
 רבי שמואל, כד ברא קודשא בריך הוא
 עלמא, ברא ליה בתלת קיטרין, ואינון חכמה
 ותבונה ודעת. דכתיב, (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד
 ארץ פנין שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.
 וכלהו קיטרין בבר נש. וקיטרא דתבונה דפקע
 מיניהו, אתפשט בשאר בריין וכלהו

לשון הקודש

אמר רבי חזקיה אמר רבי יוסי בן
 קיסמא אמר רבי שמואל, בשפרא
 הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא אותו
 בשלשה קשרים, והם חכמה ותבונה
 ודעת, שכתוב (משלי א) ה' בחכמה יסד
 ארץ פנין שמים בתבונה בדעתו
 תהומות נבקעו.

וכל הקשרים באדם, וקשר התבונה
 שפקע מהם, התפשט בשאר הבריות,

בית ראשון ובית שני. שלח תשלח –
 אפלו קי פעמים, שאם חונרת על גוזליה
 תוף אהבת בניה, שלח אפלו כמה
 פעמים, עד שהולך לו וסותר את הקן
 שלה, ויטל הבנים הנסתרים בקן,
 להטילם לגג, הרי הרחמן אין נמצא אלא
 כך. והארכת ימים – שיאריך רגז מן
 ששת ימים, שנקראו בנים. ה' ה' אל
 רחום וחנון ארך אפים וגו'.

אֵית סוּכְלָתְנוּ לְפִנּוּם אוֹרְחֵיהּ.

הֵאֵי עוֹפָא כַד פָּרַח מְגוּזְלֵיהּ, וְאַשְׁתַּלַּח מֵעַל
 בְּנֵהָא, מְצַפְצַפָּא וְאִזְלָא, וְלֹא יוֹדְעָה לְאִן
 אֲתֵר אִזְלָא, מְנַדְדָּא לְמִיבַד גְּרָמָה. קוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא דְכָתִיב בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו,
 אֲפִילוּ עַל יְתוֹשָׁא זַעֲרָא בְּעֵלְמָא, רַחֲמִין דִּילֵיהּ עַל
 כָּלָא. תְּהוּא דְמִמְנָא עַל עוֹפָא, אֵיתְעַר לְגַבֵּי קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֵיתְעַר עַל בְּנָיו, בְּדִין קָלָא
 נְפָקָא קַמֵּיהּ, וְאַמְרָה, (משלי כז ח) בְּצַפּוֹר
 נוֹדְדַת מִן קְנֵה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְקוֹמוֹ. בְּדִין אֵיהּ
 אֵתְעַר רַחֲמֵי, עַל כָּל אֵינֹן דְּאִזְלֵי מְנַדְדֵי מֵאֲתֵר
 לְאֲתֵר, וּמְדוּדָּ לְדוּדָּ אֲחֵרָא. תְּבִירֵי לְבָא, תְּבִירֵי
 חֵילָא. וְאֵיתְעַר רַחֲמֵי עַל כָּל עֲלָמִין, וְחָס עֲלֵיהוּ.

לשון הקודש

ובבבלם יש השכל לפי דרכו.

ברוך הוא.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵתְעוֹרֵר עַל בְּנָיו. אִזּוּ
 קוּל יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר: בְּצַפּוֹר נוֹדְדַת מִן
 קְנֵה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְקוֹמוֹ. אִזּוּ הוּא
 מְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים
 וְנוֹדְדִים מִמְקוֹם לְמְקוֹם, וּמֵאֲתֵר לְאֲתֵר
 אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי כַח. וּמְעוֹרֵר
 רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְחָס עֲלֵיהֶם,

הָעוֹפָה הַזֶּה, בְּשַׁפְּרוּחַ מְגוּזְלָיו וְנִשְׁלַח מֵעַל
 בְּנָיו, מְצַפְצַף וְהוֹלֵךְ, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאֵיזֵה
 מְקוֹם הוֹלֵךְ, נוֹדֵד לְאַבְדֵי אֵת עֲצָמוֹ.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים קמה)
 וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֲפִילוּ עַל יְתוֹשׁ
 קָטָן בְּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ
 הַמְּמַנֶּה עַל הָעוֹפָה מֵתְעוֹרֵר אֶל הַקְדוּשׁ

וְשָׁבִיךְ חֹבִי דְמַנְדְּרִין מֵאֲתַר־יְהוּ, וְחָם עַל־יְהוּ וְעַל
כָּל עֲלָמָא.

וְעַל דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲשֶׁרִי צְפוּרָא
לְבַר, וְהִיא אִיתְעַרְת רַחֲמִין עַל כָּל עֲלָמָא,
מֵאן גָּרִים לְמִיתָם עַל עֲלָמָא וְלֵאִיתְעַר רַחֲמִין
עַל־יְהוּ. הֵהוּא בַר נָשׁ דְּשָׁלַח הֵהוּא צִיפּוּר לְצַעֲרָה
בְּתַרִין גְּוֹנִין, הָכִי אֲתַעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְאֲתַמְלִי רַחֲמִין עַל כָּל אֵינּוֹן מְאִרִי דְצַעֲרָא, וְעַל
כָּל אֵינּוֹן דְּמַנְדְּרִי מְדוּכְתִיָּהוּ. וּבְגִין כֵּן, אֲגִרִיהּ
דְּתַאי בַר נָשׁ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. לְמַעַן יִיטֵב לָךְ
וְהֵאֲרַכְתָּ יָמִים.

קָם רַבִּי בּוֹן עַל רַגְלוֹהִי, וְחָדִי, וְאָמַר, בְּרִיךְ
רַחֲמָנָא דְשָׁמְעֵנָא לְהַאי קְלָא, וְאַלְמָלָא לָא
אֲתִינָא לְעֲלָמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא, דִּיִּי.

לשון הקודש

הצער, ועל כל אותם שנוודדים ממקומם.
ומשום כך, שִׁכְרוּ שֶׁל הָאָדָם הַזֶּה, מַה
כְּתוּב בּוֹ? (דברים כב) לְמַעַן יִיטֵב לָךְ
וְהֵאֲרַכְתָּ יָמִים.

קָם רַבִּי בּוֹן עַל רַגְלוֹ, וְשָׁמַח וְאָמַר: בְּרוּךְ
הַרְחֵמֵן שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת הַקּוֹל הַזֶּה,
וְאַלְמָלָא לָא בָּאתִי לְעוֹלָם אֶלָּא לְשִׁמְעַ
אֶת זֶה – דִּי לִי!

ועוזב אֶת חֲטָאֵי הַנּוּדְדִים מִמְּקוֹמָם, וְחָם
עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁרִי
הַצְּפוּר בַּחוּץ, וְהִיא מְעוֹרְרַת רַחֲמִים עַל
כָּל הָעוֹלָם. מִי גָרַם לְחוּם עַל הָעוֹלָם
וְלַעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים? אוֹתוֹ הָאָדָם
שֶׁשׁוֹלַח אוֹתָהּ הַצְּפוּר לְצַעֲרָה בְּשֵׁנֵי
גְּוִנִים, כֵּן מְתַעוֹרֵר הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּמְתַמְלֵא רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם בְּעַלִּי

אֶת־הַדָּר הַהוּא קָלָא בְּמַלְקֵי־מִין, פְּתַח וְאָמַר, (תהלים) קד כד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂי־יְהוָה בְּכַחֲמָה עֲשִׂיתָ וְגו'. כָּל עֲלֻמָּא לָא אִיתּוּן אֱלֹא בְּכַחֲמָה. וְבַר נִשׁ אֶתְמִלּוּ בְּכוּלָּא. שְׂאָר בְּרִיּוּן, בְּטוּפְסָא (נ"א בתוספתא) דְּחֻכְמָתָא, דְּאִשְׁתָּאָר בְּבַר נִשׁ.

וְאֵף עַל גַּב דְּכוּלְהוּ בְּרִיּוּן הָכִי, לָא הוּא בְּרִיָּה קָלִיל לְמִירְדָּף בְּתַר עוּבְדָּא דְּבַר נִשׁ, בְּעוּפָא. בַּר נִשׁ בְּנִי בְּנִיּוֹן לְדִיּוּרִיָּה, עוּפָא בְּנִי בְּנִיּוֹן לְדִיּוּרִיָּה. בַּר נִשׁ אֶתְיָא מְזוּנֵי לְבְרִיָּה, עוּפָא אֶתְיָא מְזוּנֵי לְבְנִיָּה. בַּר נִשׁ אִפִּי לְמַרְעִין בְּעֵשְׂבָא, עוּפָא בְּעֵשְׂבָא מִפִּי לְמַרְעִין. בַּר נִשׁ אוּמְנָא וְעָבִיד אַרְבִּין בְּיַמָּא, עוּפָא נָטַל גּוּזְלִיָּה וְאֶתְקִין לִיהַ עַל פִּיָּה יַמָּא.

בַּר נִשׁ מְשַׁבַּח וּמְרוּמֵם לְמַלְכָּא עֵילְאָה, עוּפָא מְצַפְצַפָּא וּמְשַׁבַּח לְמַרְיָה, דְּהוּא אֱלֹהָא

לשון הקודש

העוף. אדם בונה בנין לדיורו, והעוף בונה בנין לדיורו. אדם מביא מזון לבנו, והעוף מביא מזון לבניו. אדם מרפא את המחלות בעשב, והעוף מרפא את המחלות בעשב. אדם אמן ועושה אגוזים פנים, והעוף נוטל גוזליו ומתקינם על חוף הים.

אדם משבח ומרומם את המלך העליון,

תזר אותו הקול כמו מקדם, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'. כל העולם לא באים אלא בחכמה, והאדם התמלא בכל. שאר הבריות, בציור (בתוספת) של חכמה שגשגארה באדם.

ואף על גב שכל הבריות כה, לא היתה ברירה קלה לרדף אחר מעשה האדם כמו

עִילָאָה. וּבְגִין כָּךְ, לְמַעַן יִיטֵב לָךְ, אִטִּיב לָךְ לֹא
כְּתִיב, אֶלָּא יִיטֵב לָךְ. הַהוּא שְׁלוּחָא דְצִיפּוּרָא
דְּמִשְׁלַח, דְּאִתְעַר עַל עֲלֵמָא לְאִטִּיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וְאָזִיל גַּבִּיהַ, וְאִשְׁכַּח דְּהוּא רַבִּי יַנְאִי
סָבָא, מִן חֲבַרְיָא. עָאֵל גַּבּוּי, וּנְשִׁיק לִיה
בְּרִישָׁא. אָמַר, כְּמָה דְּמִנְחָמַתְ לְבָאִי, כָּךְ יִנְחַם
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָךְ. יְתִיבוּ כְּתָדָא.

פְּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, וַיְהִי בִימֵי שְׁפַט
הַשְּׁפָטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזִמְנֵי שְׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי הוּא דָן תְּחִלָּה.
לְאוֹתָם שְׁהֵם דָּנִין אֶת הָעוֹלָם, הֵם דָּנִין אֶת
הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי
קְלָקוּל תְּדִין, רָעַב בָּא לְעוֹלָם.

לשון הקודש

יָשְׁבוּ יחד.

פְּתַח אוֹתוֹ הִזְקוּ וְאָמַר, (x m) וַיְהִי בִימֵי
שְׁפַט הַשְּׁפָטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזִמְנֵי
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, אֶת
מִי הוּא דָן תְּחִלָּה? אֶת אוֹתָם שְׁהֵם דָּנִים
אֶת הָעוֹלָם. הֵם דָּנִים אֶת הָעוֹלָם, מִי דָן
אוֹתָם? הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קְלָקוּל
תְּדִין רָעַב בָּא לְעוֹלָם.

וְהַעוֹף מְצַפְצַף וּמִשְׁכַּח אֶת רַבּוֹנוֹ, שְׁהוּא
הַאֲלוּהַ הָעֵלְיוֹן. וּמִשּׁוּם כָּךְ, לְמַעַן יִיטֵב
לָךְ. לֹא כְּתוּב אִטִּיב לָךְ, אֶלָּא יִיטֵב לָךְ.
אוֹתוֹ הַשְׁלוּחַ שֶׁל הַצִּיפּוּר שְׁמִשְׁלַח,
שְׁמַעוּרַר עַל הָעוֹלָם לְהִיטִיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וְהִלֵּךְ אֵלָיו, וּמִצָּא שְׁהוּא רַבִּי
יַנְאִי הִזְקוּ, מִן הַחֲבַרְיִים. נִכְנַס אֶצְלוֹ
וּנְשָׁקוּ בְּרִישָׁא. אָמַר, כְּמוֹ שְׁנַחֲמַתְ אֶת
לְבִי, כָּךְ יִנְחַם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתְךָ.

בְּכָל זְמַן אֵינּוּ בָּא, אֶלָּא בְּעוֹן רְאִשֵׁי הָעָם. כִּי הָא
דְּאָמַר רַבִּי יוֹדְאֵי, מֵאֵי דְכִתְיֹב, (משלי יג כג) רַב
אֶכֶל גִּיר רְאִשִׁים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּשֵׁישׁ
סִיפּוּק אוֹכֵל בְּעוֹלָם, גִּיר רְאִשִׁים, הֵם זוֹרְעִים
וְאוֹכְלִים לְשׁוֹבְעַ. וּבְשֵׁאִין אוֹכֵל בְּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפָּה
בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁלּוּהַ, וְנִסְפָּה מִן
הָעוֹלָם. עַל אֵיזָה עוֹן. עַל עוֹן שְׂמֻקְלָקְלִים אֶת הַדִּין
וְאֶת הַמִּשְׁפָּט, וּמַעֲוֹתֵינּוּ אוֹתוֹ.

וְאֵי תִימָא, אִם הַגְּדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט,
שְׂלֹא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בָּא לְהַרְוֵג הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְלֵם. אֶלָּא, הָעֲנִיִּים הֵם כְּלִיו
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוּבִים אֵלָיו,
וּבְשִׁהֲרַעֵב בָּא לְעוֹלָם, הֵם צוֹעְקִים אֵלָיו, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמַעֲיִין עַל הָעוֹלָם, וְדָן

לשון הקודש

שְׂמֻקְלָקְלִים אֶת הַדִּין וְאֶת הַמִּשְׁפָּט
 וּמַעֲוֹתֵינּוּ אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, אִם הַגְּדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא
 מִשְׁפָּט, שְׂלֹא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַרְוֵג הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְלֵם?
 אֶלָּא הָעֲנִיִּים הֵם כְּלִיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְהֵם קְרוּבִים אֵלָיו. וּבְשִׁהֲרַעֵב בָּא
 לְעוֹלָם, הֵם צוֹעְקִים אֵלָיו, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

בְּכָל זְמַן אֵינּוּ בָּא, אֶלָּא בְּעוֹן רְאִשֵׁי
 הָעָם. כִּמּוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹדְאֵי, מֵהַ
 שְׂכֵתוֹב (משלי יג) רַב אֶכֶל גִּיר רְאִשִׁים וַיֵּשׁ
 נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט - בְּשֵׁישׁ סִיפּוּק אֶכֶל
 בְּעוֹלָם, גִּיר רְאִשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים
 לְשׁוֹבְעַ. וּבְשֵׁאִין אוֹכֵל בְּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפָּה
 בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁלּוּהַ,
 וְנִסְפָּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזָה עוֹן? עַל עוֹן

לְאוֹתָן שִׁגְרָמוּ צַעַר זֶה עַל הָעֲנָיִים, וְנִסְפִים מִן
הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמַנָּם. כְּדַבְּתִיב, (שמות כב ו) אִם צָעַק
יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, וְחָרָה
אִפִּי וְחָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּוִדְאֵי, בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם, קוֹדֵם זְמַנו, בְּלֹא מִשְׁפָּט, עַל
שְׁלֹא הוֹצִיאוֹ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שְׁעֵוֹתָיו
וְקִילְקָלוֹ הַמִּשְׁפָּט. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דִּיִּין שְׁאִינֵו
מִחֲמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מִחֲמִירִין דִּינֵו מְלַמְעָלָה,
וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמַנו. הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב,
יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שְׁדָן אֶת הַדִּין לְאִמּוֹתָיו, וּמִקַּבֵּל שְׂכָר עָלָיו
מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ מִי שְׁדָן דִּין
אִמֵּת לְאִמּוֹתָיו, וְנִתְפַּשׁ. כְּגוֹן דִּיִּין שְׁמִדְקִידָק

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁלֹא הוֹצִיאוֹ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל
שְׁעֵוֹתָיו וְקִילְקָלוֹ הַמִּשְׁפָּט. שְׂאָמַר רַבִּי יוֹסִי,
כָּל דִּין שְׁאִינֵו מִחֲמִיר אֶת הַדִּין, אֵין
מִחֲמִירִין דִּינֵו מְלַמְעָלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמַנו. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (משלי יג) יֵשׁ
נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שְׁדָן אֶת הַדִּין לְאִמּוֹתָיו, וּמִקַּבֵּל
שְׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ

הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמַעֲנִין עַל הָעוֹלָם, וְדָן
אֶת אוֹתָם שִׁגְרָמוּ הַצַּעַר הַזֶּה עַל הָעֲנָיִים,
וְנִסְפִים מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנָּם, שְׂכַתּוּב
(שמות כב) אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי
כִּי חֲנוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, (שם) וְחָרָה אִפִּי
וְחָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּוִדְאֵי בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק
מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנו, בְּלֹא מִשְׁפָּט – עַל

דְּקָדוּקִים לְזִכּוֹת לְרָשָׁע, דִּתְנִיָּא, בֵּית דִּין מִכִּין
 וְעוֹנְשִׁין שְׁלֵא מִן הַתּוֹרָה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת סְיִג
 לַתּוֹרָה. אוּ מִפְּנֵי שְׁהִזְמֵן גּוֹרֵם, וְהַדִּין מְסַלֵּק
 עַצְמוֹ מִן הַדִּין, וּמְלַהֲעֵנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעֵנֵן הַדִּין,
 לְמַצּוֹא פֶּתַח לְזִכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מִפְּשֵׁי, וְהוּא
 דִּין אֱמֶת, אֲפִילוּ הֵכִי כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּן
 אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדִּין נִתְפָּס עָלָיו, וּמְסַתְּלֵק מִן
 הָעוֹלָם קוֹדֵם זְמַנּוֹ. וְאִם לֹא, עָלָיו הַכְּתוּב
 אוֹמֵר, (איוב יח יט) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נָכַד בְּעַמּוֹ.
 כְּשֶׁעַצְמוֹ אֵינוֹ נִתְפָּס, נִתְפָּס זֶרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שְׁאֵינוֹ (דף צה ע"א) דִּן אֶת הַדִּין לְאֱמֶתוֹ,
 וּמְקַבֵּל עָלָיו שֹׁכֵר. כְּגוֹן אֲבָא, שְׂרָאָה אֶחָד
 מִחֲבֵק לְאִשְׁתַּי אִישׁ, וּמִנְשָׁקָהּ, אֲפִיק לֹון לְקוֹלְפִין,
 וְקָטִיל לֹון. לֹא דְבַנֵּי הַרִיגָה נִיגְהוּ, אֲלֵא לַעֲשׂוֹת

לשון הקודש

נִתְפָּס עָלָיו, וּמְסַתְּלֵק מִן הָעוֹלָם קוֹדֵם
 זְמַנּוֹ. וְאִם לֹא, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (איוב יח
 לֹא נִין לוֹ וְלֹא נָכַד בְּעַמּוֹ. כְּשֶׁעַצְמוֹ אֵינוֹ
 נִתְפָּס - נִתְפָּס זֶרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שְׁאֵינוֹ דִּן אֶת הַדִּין לְאֱמֶתוֹ,
 וּמְקַבֵּל עָלָיו שֹׁכֵר. כְּגוֹן אֲבָא, שְׂרָאָה
 אֶחָד מִחֲבֵק לְאִשְׁתַּי אִישׁ וּמִנְשָׁקָהּ, הוֹצִיא
 אוֹתָם לְמַלְקוֹת, וְהִרְגָם. לֹא שֶׁהֵם כְּנִי
 הַרִיגָה, אֲלֵא לַעֲשׂוֹת סְיִג לַתּוֹרָה, שְׁלֵא

מִי שֶׁדִּן דִּין אֱמֶת לְאֱמֶתוֹ וּנְתַפֵּשׁ, כְּגוֹן
 דִּין שְׂמַדְקֵדֵק דְּקָדוּקִים לְזִכּוֹת לְרָשָׁע.
 שְׁלֵמְדֵנּוּ, בֵּית דִּין מִכִּין וְעוֹנְשִׁין שְׁלֵא מִן
 הַתּוֹרָה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת סְיִג לַתּוֹרָה, אוּ
 מִפְּנֵי שְׁהִזְמֵן גּוֹרֵם, וְהַדִּין מְסַלֵּק עַצְמוֹ מִן
 הַדִּין וּמְלַהֲעֵנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעֵנֵן הַדִּין
 לְמַצּוֹא פֶּתַח לְזִכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מִפְּשֵׁי,
 וְהוּא דִּין אֱמֶת. אֲפִילוּ כֵּן, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא דִּן אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדִּין

סִיג לַתּוֹרָה, דָּלָא יַיְמְרוּן, דִּיִּינָא אִפִּיק לֹון מְדִין
 תּוֹרָה, דָּלָא מְתַחִיבֵי קְטוּל, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סִיג
 לַתּוֹרָה. וְדִיִּינָא דָּלָא עָבִיד סִיג לַתּוֹרָה, לִית לִיה
 סִיג בְּעֵלְמָא דִּין, שָׁל גִּין וְנִכְד וְיִהְיֶה עָצוּר וְעִזּוּב.
 וּבְעוֹלָם הֲבָא מְעַבְרִין מִמְּנוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים,
 שְׁהִים סִיג לְאָדָם לְעוֹלָם הֲבָא. כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי
 נוּרִי, עֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה, בְּגִין דְּתוֹרְכוֹן חַיִּים בְּהֵאִי
 עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי.

וַיִּלְךְ אִישׁ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צְדִיק גָּדוֹל
 הוּא בְּדוֹרוֹ, שְׂיוּכַל לְעַמּוֹד עַל עֲצָמוֹ, וְעַל
 אֲחֵרִים. בְּעִנְיָן זֶה לְגַנְאִי, (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד
 אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרָשָׁעוֹ קְטִיל, וּמִקַּפַּח בְּנֵי נָשָׂא
 וְלֹא דָחִיל.

אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאשִׁי לְעַמּוֹד עַל
 עֲצָמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. בִּיּוֹן שְׂרָאָה הָרַעֲב,

לשון הקודש

בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הֲבָא.
 וַיִּלְךְ אִישׁ - בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ,
 צְדִיק גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ הוּא, שְׂיוּכַל לְעַמּוֹד עַל
 עֲצָמוֹ וְעַל אֲחֵרִים. בְּעִנְיָן זֶה לְגַנְאִי - אִישׁ
 יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרָשָׁעוֹ הוֹרֵג,
 וּמִקַּפַּח בְּנֵי אָדָם וְלֹא פוֹחֵד.
 אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ רֵאשִׁי לְעַמּוֹד עַל
 עֲצָמוֹ וְעַל אֲחֵרִים. בִּיּוֹן שְׂרָאָה הָרַעֲב,

יֵאמְרוּ, הַדִּין הוֹצִיאָם מְדִין תּוֹרָה, שְׁלֹא
 מְחַיְבִים הֲרֵג, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה.
 וְהַדִּין שְׁלֹא עוֹשֶׂה סִיג לַתּוֹרָה, אִין לוֹ סִיג
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁל גִּין וְנִכְד וְיִהְיֶה עָצוּר
 וְעִזּוּב. וּבְעוֹלָם הֲבָא מְעַבְרִים מִמְּנוּ
 אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שְׁהִים סִיג לְאָדָם
 לְעוֹלָם הֲבָא. כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי נוּרִי,
 עֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה כְּדִי שְׂתַאֲרִיכוּ יָמִים